

Slovenski Pravnik.

Leto XV.

V Ljubljani, 15. oktobra 1899.

Štev. 10.

Ali je § 887. obč. drž. zak. uporaben pri trgovskih poslih?

Spisal dr. Milan Škerlj.

I.

§ 887. obč. drž. zak. se glasi: »Če je o pogodbi napravljena listina, ni gledati na namišljene baje istodobne ustne dogovore, ki se pa z listino ne vjemajo ali pa obsegajo nove dostavke«.

Pred vsem je preudariti pomen tega paragrafa v občnem zasebnem pravu. § 887. obč. drž. zak. je prešel v naš obč. drž. zakonik iz pruskega občnega zakonika (»allg. preuss. Landrecht«). Starejše avstrijsko pravo nima slične določbe, prav tako, kakor občno pravo (*gemeines Recht*) ne, ampak je v obojem o pismeno sklenjenih pogodbah veljala ovržna pravna domneva, da je v listini res izražena volja stranke. S tako določbo se seveda ni lahko izhajalo; ker namreč za obliko listin ni bilo predpisov, so se listine pogostem izpodbijale, tako da je bilo pravno stanje dokaj nezanesljivo. Da bi v strankah vzbudil zavest o važnosti pismeno sklenjenih pogodb in da bi preprečil pogosto izpodbijanje listin, določil je občni pruski zakonik v I. delu, 5. naslovu, §-u 127.: »Ako se je pogodba pismeno sklenila, je vse, kar se tiče dogovora strank, presoјati le po pismeni pogodbi.« Nadalje v §-u 128.: »Na namišljene ustne dogovore se ni ozirati, bodisi predmet kakeršen koli.«¹⁾

¹⁾ § 127.: Ist der Vertrag schriftlich geschlossen worden, so muss alles, was auf die Verabredung der Parteien ankommt, bloss nach dem schriftlichen Contract beurteilt werden. § 128.: Auf die vorgeschützte mündliche Verabredung wird ohne Unterschied des Gegenstandes keine Rücksicht genommen.

Razvidno je, da je naš § 887. ne povsem posrečena parafraza navedenih pruskih zakonitih določb; naš § 887. je sicer krajši, pa tudi manj jasen, nego one. Dočim je namreč gotovo, da §-a 127., 128. cit. zadevata le razpolagalne (dispozitivne) in take listine, katere se že po zakonu pogoj veljavnosti pogodbe, pa v tem oziru naš § 887. ne izključuje dvomov, in so mnenja v znanstvu jako razcepljena, pravosodje pa nedosledno. Pač pa je iz pruskih določeb razvidno, da nimajo samo takih listin v mislih, katere so zakonit pogoj veljavne pogodbe, kakor namreč obč. pruski zakonik zahteva za veljavnost pogodb o predmetih nad 50 tolarjev vrednosti, da so pismene.

Gre nam najprej za razloček med razpolagalnimi in dokazilnimi listinami.

Unger, System II. str. 116 pravi: 1. razpolagalne listine so *a)* one, kjer je treba za izražanje volje zakonite oblike, *b)* navadno listine onih prosto izbranih oblik, o katerih so se stranke pred sklepom pogodbe dogovorile, da naj pravni posel še-le obvelja, ako se je njim ugodilo; 2. ako se pa oblika dogovori še-le po sklepu pravnega posla, potem je tako listino smatrati za dokazilno. Prvi in tretji stavek se ne da sta izpodbijati, ako se v prvem poudarja »izražanje volje«; pomisliti je namreč, da ne da vsaka zakonita oblika listini značaja razpolagalne, marveč je le-ta značaj notranje, od oblike nezavisno svojstvo; tudi v oporoki, ki je vsled nepravne oblike neveljavna, je izražena konstitutivna volja; obratno tudi najformalnejša pobotnica redoma ni razpolagalna listina, ampak samo dokazilna. Kar se pa tiče drugega stavka, bi opozoril le na to, da pri pismeni ponudbi pač ne more biti govora o dogovorjeni pismeni obliki, in vendar bo javaljne kdo dvomil, da se v nji nahaja ne samo izraz strankine volje, ampak da je ta volja v nji prvotno in konstitutivno izražena.

Razpolagalna listina je toraj vsak prvotno pisмено oddani izraz volje, dočim je dokazilna listina ona, katera naj kakorkoli izraženo voljo ustanovi za vgotavljenje ali olajšanje dokaza. Pač

se tudi po §-u 884. obč. drž. zak. lahko napravi dokazilna listina, ali domneva govori proti temu (gl. razs. najv. sod. od 15. marca 1865 št. 1870 in 14. februarja 1865 št. 1069), in stranka, ki to trdi, mora svojo trditev dokazati. Tako vsaj učita Krainz in Stubenrauch. Praktično je lahko dognati, ali je listina razpolagalna ali dokazilna; treba samo odgovoriti na vprašanje: ali bi bila pogodba sklenjena in gotova tudi brez dotične listine ali ne?

Brez pomena ti razločki niso. § 887. obč. drž. zak. govori le o tem, da se je listina napravila, in ne, da se je dogovorila; § 887. toraj ne zahteva listin v smislu §-a 884. obč. drž. zak., nego zadošča §-u 887 na pr. podpisana ponudba, katero je oblát sprejel s tem, da se je po nji ravnal in jo izvel. Pravosodje ni dosledno, ker trdi deloma, da je moči § 887. rabiti le pri listinah v smislu §-a 884. obč. drž. zak., deloma pa uporablja § 887. obč. drž. zak. tudi pri ponudbah, naročilnih in sklepnih listih.

Kakor že omenjeno, obravnava avstrijsko pravno znanstvo naše vprašanje kaj različno. Navesti bi bilo nastopna mnenja:

1. Splošno se priznava, da §-a 887. ni uporabljati pri punktacijah, zmoti, goljufiji, sili in simulaciji; nadalje, da se je za pojasnjenje volje strank smeti ozirati tudi na ustne dogovore.

2. Krainz in Stubenrauch zavzemata skupno stališče: § 887. naj se rabi pri razpolagalnih in dokazilnih listinah, naj si bodo formalne listine o pogodbah, ali enostranski izrazi volje, izvzemši listine, katere posvedočajo le del pravnega posla, kakor menice, ukazni papirji, papirji sloveči na imetelja, ker se »causa debendi« v teh slučajih izraža navadno izven listine.

3. Schey, Obligationenverhältnisse I. str. 159 loči dokazilne listine strogo od razpolagalnih: »nasprotje med dokazilnimi in razpolagalnimi listinami je že zato praktičnega pomena, ker ne zadene vsako pravilo o obliki za sklep pogodbe tudi oblike za dokaz in obratno, tako kakor pred vsem § 884. obč. drž. zak., pa pač tudi § 887. obč. drž. zak. veljata le za razpolagalne listine.«

4. Hasenöhr, *Obligationenrecht* I. str. 632: § 887. obč. drž. zak. je smeti uporabljati le pri listinah v smislu §-a 884 obč. drž. zak., toraj ako so stranke posebno listino o pogodbi podpisale. Po Hasenöhrlu se smejo ustni dogovori upoštevati celo tedaj, kedar se je pogodba sklenila potom medsobnih pisem, tako da Hasenöhr, jako utesnjuje prakso, po kateri — razs. najv. sod. od 6. novembra 1890 št. 12071 Gl. U. 13474 — za pismeni sklep pogodbe ni treba ponudbe in sprejema izraziti v skupni listini, ampak zadostuje določna pismena izjava vsake stranke. Zdi se mi pa, da hoče Hasenöhr § 887. uporabljati le pri razpolagalnih listinah. Sicer se pa nahajajo razsodbe najvišjega sodišča — 15. marca 1865 št. 1870 Gl. U. 2139; 14. februarja 1865 št. 1069 Gl. U. 2119 — katere izrecno trde, da za dokazilne listine sploh ni treba podpisa obeh strank; obratno zopet razsodbe, ki podpirajo gori navedeno trditev, da § 887. ne zahteva listin v smislu §-a 884. obč. drž. zak., tako: razsodba od 5. februarja 1873 št. 122; 20. decembra 1889 št. 14145, deloma tudi nižje doli navedena razsodba od 12. januarja 1899 št. 17923.

5. Omeniti bi bilo še mnenje, katero je izrazil Kissling v »Ger. Halle« 1864. l.: § 887. obč. drž. zak. je samo kodifikovano pravilo občnega prava, t. j. pravna domneva — pa le »*praesumptio iuris*« — govori za to, da je listina popolna. Slično se izjavlja Geller v »Ger. Halle« 1865. l., opirajoč svojo trditev na starejšo prakso in pa na izraz »namišljen«, češ, iz tega izhaja, da je ustne dogovore smeti dokazati, in iz vsega tega nadalje izvaja, da je § 887. obč. drž. zak. dispozitivno pravilo, katero smejo stranke po dogovoru izključiti. To mnenje odobravata razsodbi najv. sod. od 10. julija 1890, št. 7606 Gl. U. 13342 in 11. nov. 1885 št. 10893 Gl. U. 10786.

(Dalje prihodnjič.)

Sodno-zdravniška mnenja.

Priobčuje dr. P. Defranceschi.

VII.

Samomor ali umor?¹⁾

Posestnik Z. je šel s svojo ženo v vinograd. Dospevši tja, je stopil pogledat po trtah, a njegova žena je ostala pri hramu. Ko se je mož čez kake tri četrti ure vrnil, je našel v predhramu svojo ženo obešeno na tramu. Takoj je odrezal vrv ter poskusil na vse mogoče načine, da bi ženo zopet oživil. To se mu ni posrečilo, kakor tudi ne ljudem, katere je na pomoč poklical. Tako mož.

Ker se je širila govorica, da je mož sam obesil svojo ženo, je odredilo sodišče raztelesitev.

A. Zunanji ogled.

1. Truplo ženskega spola, srednje velikosti, dobro rejeno, močnega in dobro razvitega mišičja. Mrtvaške pege²⁾ na prsih višnjevkaste, na hrbtu umazano zelenkaste.

2. Glava okrogla, lasje dolgi, svitlo rumenkasti, zrkla³⁾ upala, roženica⁴⁾ motna. Jezik širok in debel, temnovišnjevkast, zija za $1\frac{1}{2}$ cm iz ustne dupline. Na njegovi gornji plati se vidijo vtiski zob. V ustni in v nosni duplini je najti posušeno krvavo sluz.⁵⁾

3. Na notranjem kotu levega obrvnega⁶⁾ obloka je videti troje, komaj za proso velikih, temnorujavkastih, samo površno kožo zavzemajočih kožnih odrtin. V mezdr⁷⁾ ni nikakega sledu o njih.

4. Na debelem in kratkem vratu je videti: Nad sčistim hrustancem⁸⁾ se začenja 5 mm široka, zelenkasto-rumena brazda,⁹⁾ ki se v obloku razteza na zunaj in navzgor proti spodnji čeljusti in se v njej nahajajo ostanki tkanine,

¹⁾ Naslednji izvidi in mnenja niso iz moje prakse, a so iz leta 1874.

²⁾ Todtenfleck = macula funerea. ³⁾ Augapfel = bulbus oculi. ⁴⁾ Hornhaut = cornea. ⁵⁾ Schleim = mucus, pituita. ⁶⁾ Augenbrauenbogen = arcus superciliaris. ⁷⁾ Unterhautzellgewebe = textus cellulosus subcutaneus.

⁸⁾ Schildknorpel = cartilago thyreoidea. ⁹⁾ Furche = sulcus.

podobne konopni vrvi. Ob spodni čeljusti je brazda temno-rujavkasta, koženična (pergamentna), posušena ter se proti zadnji plati vratu čedalje bolj zožuje in neha mej drugim in tretjim vratnim vretencem¹⁾; tu sedi brazda zelo površno. Ob robih sedaj opisane brazde sta koža in mezdra s krvjo podpluti.

5. Prsje²⁾ široko, dobro obokano, trebuh zelo napet, koža že gnila, okončine³⁾ kaj dobro razvite in močne, hrbtenica⁴⁾ gibljiva.

6. Na levih zgornjih lehteh⁵⁾ je najti komaj za grah veliko, in na notranji plati levega kolena kakor bob veliki kožni odrtini, ki sta podobni oni, opisani pod št. 3.

7. Navzlic natančni zunanji preiskavi mrliča ni najti nikoder najmanjšega znaka katere koli oškodbe, radi katere bi se dalo misliti na odpor ali pa celo na smrten boj.

B. Notranji ogled.

8. Nalobje⁶⁾ srednje debelo, na zunanji plati blede, na notranji blede-višnjevkasto, popolnoma nepoškodovano. Svod lobanje⁷⁾ nepoškodovan, zelo debel (8 mm), popolnoma brez sredice⁸⁾. Čvrsta opna⁹⁾ modro-sivkasta, žilava¹⁰⁾, ohlapna. Mehke opnice¹¹⁾ so po celem možganskem oboku več kakor 4krat debelejše nego navadno, mlečno-belkaste, hrustančasto¹²⁾ svetle in trde, skoro neprerezljive, v zgornjem srpnem splavu¹³⁾ malo temne sesedene krvi. Možganska skorja rujavkasta, sredica sivo belkasta, zategla¹⁴⁾, skoro suha, imajoča na prerezu zelo malo ozkih, podolgastih krvnih prog¹⁵⁾. V stranskih votlinah¹⁶⁾ komaj par kapljic vodene tekočine, v tretji možganski votlini je ta tekočina nekoliko bolj čista. Povlaka (opnica)¹⁷⁾ trda in debela.

1) Halswirbel = vertebra colli. 2) Brustkorb = thorax. 3) Extremitas.

4) Wirbelsäule = columna vertebralis. 5) nadlaket = Oberarm, brachium.

6) Schaedeldecke = epicranium. 7) Schaedelgewölbe = fornix cranii. 8) Marksubstanz = diploë. 9) Harte Hirnhaut = dura mater. 10) Sehnig = tendineus.

11) a) Weiche Hirnhaut = pia mater; b) Spinwebenhaut = arachnoidea = pajčevnica. 12) Knorpelig = cartilagineus. 13) Oberer Sichelblutleiter = sinus falciformis. 14) Zähne = tenax. 15) Streifen = lineola. 16) Seiten-

kammern = ventriculi laterales. 17) Ependyma.

9. Jabolko¹⁾ nepoškodovano, njegova votlina prazna, ravno tako je tudi žrelo²⁾.

10. Pluća so nabreklijena³⁾, črnkasta, na pritisk se čuje prasketanje. Če se pluća prerežejo in se na prerezane koščke s prsti pritisne, se izlije peneča, krvava in slezasta tekočina.

11. Srce leži v odebelenem, ohlapnem osrčniku ter je navadne velikosti in oblike. Njegovo površje je z mastjo pokrito. Leva srčna polovica nima nikake vsebine; v desni se nahajajo mali koščki temno-rujavkaste sesedene krvi. Zaklopnice⁴⁾ in krvne žile so pravilne.

12. Želodec in čeva so napeta, v prvem je najti nekoliko nesumnih ostankov od jedij. Trebušno drobje⁵⁾ nima nikakih znakov katere bolezni koli, in tudi ne nikake sumne vsebine.

Predno oddava končno mnenje, prosiva, da se nama glede na obširnost izvida ter težkost in važnost slučaja dovoli vpogled v preiskovalne kazenske spise. Začasno izjaviva pa vendarle, da se je raztelešenka najbrže sama obesila.

Sodna preiskava je trajala od 22. maja 1874. blizu 4 mesece in pol do 8. oktobra 1874. l. in stoprav ta dan sta zvedenca oddala svoje mnenje, ki slove:

Raztelešenka je umrla vsled nagle pljučne zadušice⁶⁾ (glej izvid št. 10). Smrt ni nastala vsled kake notranje bolezni, nego vsled zadušenja. V dokaz da je le zadušenje edino v tem slučaju vsled obešenja provzročilo smrt, navajava iz izvida sledeče podatke:

1. Temno-višnjevkast jezik, zevajoč za $1\frac{1}{2}$ cm iz ustne dupline in kakor zagozda mej zobe stisnjen; v ustni in nosni votlini krvava sluz (št. 2. izvida). 2. Na vratu najdena brazda, imajoča neovržne dokaze, da je mogla nastati le za življenje. 3. Polnokrvnost možganov ter možganskih open. 4. Krvni grušč⁷⁾ v desnem prekatu (št. 11 izvida).

¹⁾ Kehlkopf = larynx. ²⁾ Rachen = pharynx. ³⁾ Strotzend = turgidus.

⁴⁾ Klappe = valvula. ⁵⁾ Baucheingeweide = viscera abdominalia. ⁶⁾ Plüchne nabuhnica, acuter Lungenstickfluss = suffocatio oedemate pulmonum orta.

⁷⁾ Blutgerinsel = coagula.

Glede načina, kako da je nastala smrt vsled obešenja, omeniva sledeče:

Na raztelešenkinem truplu, ki je bilo zelo krepko in nadnavadno dolgo, ni bilo najti nikakih poškodb, razun opisanih pod št. 3. in 6., namreč: na obrvnem obloku, na levih zgornjih lehteh in na notranji strani levega kolena, v površni koži sedeče, čeprav sveže, pa vendar v nikaki zvezi s smrtjo stoječe rane, ki so bile prav tako lahko malo pred smrtjo, kakor tudi po smrti nastale, — to pa le za časa, ko se je še gorak mrlič odstranil od prečnega trama¹⁾, na katerem je visel. Tudi mož, obtožen umora svoje žene, nima na sebi nikake telesne poškodbe.

Ne da se tajiti, da je bila zelo močna ženska povsem zmožna vsak napad krepko odbiti, posebno spoznavši smrtno nevarnost. V tem slučaju se bi pa morali najti kaki znaki na njenem telesu. Če bi se bila raztelešenka z morebitnim napadnikom borila, se bi moralo najti na njenem telesu več težkih poškodb, kajti ni misliti, da bi se ta močna ženska brez boja in krepkega odpora dala obesiti. Recimo, da je ženska pustila morilcu zadrgo položiti okoli vratu ter, ne da bi se bila branila, obesiti na tram v predhramu, bi se bila vendar lahko ubranila, čuteč smrten pritisek na vratu, s tem, da bi se bila prijela lestvice, ali sunila ob sod ali ob kak drug predmet, katerih je bilo več v predhramu. V smrtni stiski bi se bila premikala sem ter tja, vsled česar bi nastale na glavi in na vratu drugačne poškodbe, nego so se dejanski našle.

Iz izvida, kakor tudi iz krajevnega ogleda ni možno posneti, da bi bil zakonski mož svojo ženo obesil. Pa tudi razne priče nam ne podajo nikacih vtemeljenih podatkov. Ni možno misliti, da bi kedo drugi, nego zakonski mož svojo ženo obesil, kajti to bi bilo brezmiselno in neopravičeno²⁾ (namreč misliti. Pis.) Po vsem tem morava torej glede na izvid, krajevni ogled in izjave prič, popolniti svoje že 22. maja oddano začasno mnenje tako, da izjaviva: »M. Z. se je sama obesila«.

¹⁾ Querbalken.

²⁾ Sodnim zvedencem je toplo priporočati, naj ne oddajajo drugih mnenj nego ona, ki spadajo v njihovo stroko. (Pis.)

Pripomniti je še treba, da je bila čvrsta opna (izvid št. 8) zelo žilava, a mehke opnice so bile nad 4krat debelejšje, nego navadno, skoro neprerezljive. Iz tega se da sklepati, da je bilo duševno stanje omoteno; v koliko, to se ne vé. Lahko je pa misliti, da je bila ženska vsled priznane razprtije z možem sita življenja, ter da se ji je pamet tem lažje zmešala, ker sploh ni imela zdravih možganov. Vzela si je življenje sama na način, ki je priljubljen samomorilkam.

Državno pravdnništvo ni moglo navzlic temu mnenju dobiti prepričanja, da se je M. Z. sama obesila, ter je radi tega stavilo sodnima zdravnikoma sledeča vprašanja: *a)* Na mestu dejanja se je našlo na več predmetih, kakor na odpovednem pismu, ki je ležalo v predhramu, na lestvicah ter na obleki ženske, mnogo krvnih peg; kaj je iz tega sklepati? — *b)* Je li možno, da so nastale krvne pege na podrašniku¹⁾ od zadnje mesečine²⁾? — *c)* Je li možno, da je ženska izgubila toliko krvi iz spolovil vsled davljenja? — *d)* Ali ni morda bila M. Z. v spanju napadena, da jo je morda napadnik zgrabil za vrat, jo toliko časa davil da je umrla, potem jo pa šele na tram obesil? — *e)* Se li navadno izlije iz ustne dupline kri pri plučni zadušici vsled obešenja?

Sodna zdravnika sta oddala na ta vprašanja to-le izjavo:

ad a. Ker se pri obešencih navadno izceja iz ust krvava pena, je v našem slučaju lahko pojasniti, od kod so krvni sledovi na lestvicah, na rutah itd. Ko je M. Z. že visela, ji je izstopila kri iz ustne dupline ter se razlila po omenjenih predmetih. Pege, najdene na odpovednem pismu, so iz prejšnjih časov ter sploh niso krvni sledovi.

ad b. Pege na podrašniku so lahko iz prejšnjih časov. Dognano namreč ni, ali so sveže ali stare. S precejšnjo gotovostjo pa lahko rečeva, da izvirajo te pege od mesečine, kar je posneti iz opisane razvrstitve peg³⁾. Če bi krvavitev izvirala iz kake poškodbe v spolovilih, bi se bile morale te poškodbe pri raztelešenju najti, kar se pa ni zgodilo; sploh se niso našli v nožnici najmanjši ostanki krvi.

¹⁾ Unterrock. ²⁾ Menstruation.

³⁾ Nikoder opisano. Pis.

ad c. Krvavitev iz spolovil vsled davljenja nastane k večjemu pri zelo slabotnih ljudeh, ki sploh navadno radi krvavijo. Slabotna pa M. Z. ni bila.

ad d. Ni misliti in je nemožno, da bi v našem slučaju bila ženska zavratno napadena, zadavljena ter potem na tram obešena, kajti na vratu ni najti nikakih znakov davljenja z rokami. To, da je brazda na vratu popolnoma slična najdeni vrvici, daje polno poroštvo, da si je M. Z. še živeča vrv ovila okoli vratu ter se tako usmrtila.

ad e. Pri plučni zadušici sploh, torej tudi pri onej, ki nastane vsled obešenja, se navadno izliva več ali manj krvavih pen in slezi iz ustne dupline.

Na podlagi tega izvida je državno pravdništvo predlagalo, da se preiskava ustavi in obtoženec izpusti iz preiskovalnega zapora.

Čez pol leta se je oglasila sestra umrle M. Z. ter izpovedala taka dejstva, da se je preiskava zopet obnovila.

(Dalje prihodnjič.)

Odvjetništvo u Francezkoj.

(Konec.)

Preda mnom je omašna knjiga »Abrégé des usages et règles de la profession d'avocat, par Cresson — Paris, 1896.«; to je zbirka karnostnih rješidaba o stališkim pitanjima odvjetničkim. Da razumijemo zakon, treba da vidimo, kako da se uporabljuje. Mrtvo bo slovo zakona po sebi ne znači puno; uporaba, nadahnjujući ga životom, daje mu pravo obilježje. Navesti ću dakle iz pomenutih karnostnih presuda neka načela, koja bacaju živo svjetlo na položaj odvjetništva francezkog.

Neodvisnost je odvjetnika absolutna. Slobodno mu je sve misliti, reći i pisati — pod jedinim uslovom, da počinuje zakone, i da ne izazove ni zasluži progon zakonski napadajima, što ih zakoni osuduju.

Privatni život odvjetnikov treba da bude častan. Ne ima sumnje do duše, da nitko ne ima prava, da dira u tajne privatnog

života. No ako ih odvjetnik sam razkrije, ako je sablazan, što ju sam izaziva, zablatila njegovo dostojanstvo, nije više moguće, da se pravi razlika izmedju časti privatnog čovjeka i odvjetnika. Medju odvjetnicima treba da postoji solidaritet časti; ako dakle jedan od njih počini djelo, koje ga čini nedostojnim, pristoji skupnosti pravo, da ga izbací iz svoga kruga.

Zahtjev je časti, da odvjetnik izpunjuje svoja obećanja i obveze. Prem stališ odvjetnički nema moći, da sili svoje članove na izplatu njihovih obveza i dugova, ipak ne trpi takove propuste; svi su takovi propusti karnostno kažnjivi. Kažnjiv je odvjetnik, koj pred sudom nijeće svoje obveze. Nepovoljno mu materijalno stanje, ma ga i nije skrivio sam, ne izpričaje ga još karnostno, što ne plaća svojih dugova: samo ta činjenica, da naime ne plaća, što duguje, kompromitira čast odvjetničku pa s toga mora paziti, da ne prime na sebe obveza, o kojima nije posve siguran, da će ih moći izpuniti. S toga je u obće zabranjeno odvjetniku, da podpisuje mjenice; takov čin, ne gledeći na pravni razlog mjenice, protivi se zvaničnim propisima i dužnostima. On ne smije napose ni primati ni izdavati mjenice iz uslužnosti, a po gotovo je kažnjiv onaj, koj na mjenicu kojemu klijentu pozajmi ili od njega uzajmi novaca.

Odvjetnik treba da se čuva finacialnih operacija aleatornog značaja; zabranjeno mu je igrati na burzi i u obće sudjelovati kod tudjih spekulacija. Kažnjivi su odvjetnici, koji n. pr. kupuju na vjeru robu, pa puste da dodje do tužbe, i onda još zavlačuju postupak; koji pozajmljuju novaca od prijatelja i znanaca itd.

Odvjetnik je najstrožije vezan na zvaničnu tajnu. To ide tako daleko, da mu je zabranjen svaki izravni saobraćaj sa protustrankom.

Odvjetnik mora da bude podpuno nezavisan. S toga počinja težak karnostan prestupak onaj, koj prima ma kakovu pomoć, makar i bezplatno.

On treba da se kani svakoga posla, koj ne spada u djelokrug njegova zvanja. Pače ni žena odvjetnikova ne smije da se bavi poslom trgovačkim. Odvjetnik ne smije primiti mandata, da će inkasirati tudje tražbine, ne smije primati izplate istih, ne smije posredovati kod zajmova, ne smije primiti polog od svoje stranke, ne smije primiti u polog društven ugovor, ne smije za stalnu go-

dišnju plaću da bude ma čiji pravni savjetnik; time bi kompromitirao svoju nezavisnost.

Zabranjeno mu je da ide u stan svoga klienta, da uzme od njega novaca, koje bi imao da za klienta plati ili ponudi drugome; ne smije da sudjeluje kod dražbe; ne smije ni sa svojim klientom da sudjeluje kod razprava stečajnih.

Odvjetnika treba da preporučuju publici samo njegov rad i njegovo zvanje. Dostojanstvo njegovo i nezavisnost brane mu da traži klijentelu, ma kojim načinom. S toga mu je zabranjeno, da ma kako svoje ime i zvanje spoljašnjim načinom označi: ne smije imati table na svojim vratima, niti svog imena na čelu svog listovnog papira. On ne smije oglašivati, da će bezplatno davati pravne savjete — i to bo je nedozvoljena reklama.

Zvanje odvjetnikovo, njegova rječitost i njegovo poštenje nisu roba, koja se prodaje. Honorar treba dakle da bude dar, što ga harnost klientova dragovoljno daje. Ni u kojem slučaju ne smije se honorar tražiti; svaki takov korak narušio bi dostojanstvo odvjetničko. Zabranjeno je odvjetniku utužiti svoj honorar. Tražbina honorarska je na neki način obligatio naturalis, a svaki je odvjetnik dužan žrtvovati ju dostojanstvu svoga zvanja, ako mu ju neharnost klienta uzkrati.

Ne samo da odvjetnik ne može sam tražiti honorar, on ga ne može ni reklamirati posredovanjem trećih osoba. On kompromitira svoje dostojanstvo, ako prima novac od stranke u sudnici. Samo ako odvjetnik ima da poduzme put u drugi sudbeni kotar, može od klienta tražiti u napred honorar.

Pošto izplata honorara nije izplata duga, ne daje odvjetnik o toj izplati namire. Samo ju onda smije dati, ako ju traže skrbnici, juristička tiela i u obće osobe, koje polažu drugima račun. S toga odvjetnik niti sastavlja troškovnika niti ga izdaje.

Odvjetnik ne smije u parnici da ima drugi interes do jedino istine i prava; s toga ne smije ni kojim načinom da bude interesiran novčano na uspjehu parnice.

Za honorar odvjetnički nema tarife; on sam prosudjuje vrijednost svoje radnje.

Ureda radi imenovani odvjetnik ne smije da primi honorara, ma da mu bude ponudjen dragovoljno i spontano, pa ni onda ako mu se ponudi nakon uspješno provedene parnice.

Odvjetnik dužan je tim većma paziti na svoje pravne savjete i branitbene govore, što ne nosi za njih nikakve odgovornosti, ako je postupao dobre vjere.

Koliko ima odvjetnika u Parizu? U ovom času ima ih — to su službeni podaci — 1109 upisanih u listini (tableau) i 911 vježbenika, ukupno dakle 2050 odvjetnika.

* * *

No to su samo odvjetnici u obsegu prizivnoga sudišta (avocats à la Cour). Osim ovih ima još drugih odvjetnika, koji su povse drugačije organizovani. To su odvjetnici kod vrhovnog (conseil d'Etat) i ukidnog sudišta. Njihov je broj ograničen na šestdeset. Imenuje ih vlada. Njihov se čin ravna po prvenstvu njihovog upisa u posebni njihov tableau. Oni polažu jamčevinu. Nad njihovom disciplinom bdije karnostno vieće, koje sastoji od jednog predsjednika i devetorice članova. Predsjednika i ostalih devet članova bira skupština sama absolutnom većinom glasova na tri godine.

Predsjednik je glava stališa i vieća. Karnostno vieće odločuje definitivno samo o nutarnjoj disciplini stališa. U drugim slučajima izražuje samo mnijenje; to mnijenje mora da bude odobreno po ministru pravde, odnosno po ukidnom sudištu — već kako se radi o činjenicama, koje se tiču djelovanja odvjetnika kod upravnog ili ukidnog sudišta. Imenovani odvjetnici polažu prisegu u ruke ministra pravde.

* * *

Buduć da avoué obavlja pravne poslove, koji kod nas spadaju u djelokrug odvjetnika, treba da se časak i kod njega zadržimo.

Za ukidno, pa svako prizivno i svako sudište prve molbe postavljen je stalan broj avouéa. Taj numerus clausus opredjeljuje vlada, saslušavši sudišta, za koje se avoué-i imadu da postave. Imenuje ih vlada na predlog dotičnog sudišta. Njihov je djelokrug ograničen izključivo za ono sudište, za koje su imenovani.

Kod svakoga sudišta ustanovljena je komora avouéa. U pitanjima discipline odločuje konačno, dočim u drugim pitanjima izjavljuje tek svoje mnijenje. Komora se bira po avoué-ima i između njih.

Komora uzdržava nutarnju disciplinu izmedju avoué-a: izravnuje sporove izmedju njih; izravnuje sporove izmedju avoué-a i trećih osoba, ne prejudicirajući postupku sudbenih oblasti; daje svoje mnienie o pitanjima troškovničkim; ustanovljuje ured za bezplatnu konzultaciju siromašnih stranaka, te nalaže članovima stališa bezplatno zastupanje; izdaje svjedočbe o sposobnosti i moralitetu kandidata, kad se radi o tom, da se kakovo izpražnjeno mjesto popuni; napokon zastupa ukupnost avoué-a u obziru njihovih prava i interesa.

Komora sastoji od 15 odnosno manje članova — prama broju za koje sudište imenovanih avoué-a. Da stvara zaključke, treba da sjednici prisustvuju najmanje dvie trećine komorskih članova.

Karnostne kazne, što ih komora može izreći proti članovima stališa, jesu: poziv na red, jednostavna cenzura, cenzura sa ukorom, zabrana, da avoué dolazi u zbornicu, što ju stališ kod svakoga sudišta ima.

Ako je objeda proti kojemu avoué-u tako težka, te se komori čini, da bi zaslužila suspenziju kao kazan, pridružuje sebi komora žriebom od ostalih avoué-a onolik broj, kolik je broj komorskih članova više jedan; ovako postavljeno vieće izriče svoje mnienie o suspenziji i vremenu, za koje bi imala da traje. Glasuje se tajno sa da ili ne; a mnienie se ne može stvoriti, ako vieću ne prisustvuju barem dvie trećine sviju članova. Ako je vieće za suspenziju, priobčuje svoje mnienie sudištu i prokuratoru republike. Mnienie komore treba da bude potvrđeno po sudištu, a na predlog prokuratora republike.

Tek onda zadobiva pravnu relevanciju. Ostale disciplinarne odredbe komore pako izvršuju se odma, a da je izključen proti njima svaki pravni liek na sudove.

Komorske članove izabira glavna skupština absolutnom većinom glasova svihkolikih avoué-a, namještenih za stanovito sudište. Biraju se na tri godine; no obnavlja se izborom svake godine jedna trećina članova. U prve dvie godine odlučio je žrieb, koji su članovi imali izstupiti. Izstupajući član ne može da bude izabran za jednu godinu. Članovi komore biraju tajnim glasovanjem izmedju sebe predsjednika, tajnika, blagajnika itd. Potonji se izbori objavljuju svake godine.

Prisega avoué-a glasi onako kako odvjetnika.

Avoué, da može biti imenovan za ukidno ili koje prizivno sudište, mora da je licencié en droit, t. j. da je položio pravoslovne državne izpite i da je kroz pet godina bio u vježbi kod kojega avoué-a. Za avoué-a kod nižih sudišta ne traži se diploma o svršenim naukama pravoslovnim.

* * *

To su u kratko ustanove, koje bi mogle imati interesa za nas, koji evo hoćemo da stvorimo novi odvjetnički red. Iz naravi tih ustanova vidi se, kakovom bi se oprežnošću moralo postupati, da ih se hoće presaditi k nama, gdje vladaju posve druge prilike. Pitanja što kod organizacije odvjetničkog stališa naročito dolaze u obzir, jesu pitanja o slobodi i autonomiji stališa. Vidjesmo, kako Francezka odgovara na ova pitanja; ali vidjesmo i to, kako ti odgovori ne mogu da budu mjerodavni za nas, gdje je zakonom opredjeljeni djelokrug odvjetnika puno širji, obuhvaćajući poslove i avoué-a i advokata; ne gledeći na to, da je i društveni i pravni položaj francezkog odvjetnika rezultat dugotrajnog historijskog razvoja, koj je u Francezkoj udario drugim pravcem nego kod nas.

Francezki odvjetnici u užem smislu t. j. *avocats à la Cour* uživaju i slobodu i autonomiju stališku. Njihov broj nije podvrgnut nikakvom ograničenju. Stališ je gospodar odvjetničke listine, t. j. on sam odločuje, koga će primiti u svoje krilo, a koga ne. Kao gospodar svoje listine ima stališ i karnostnu vlast nad svojim članovima, pa kako prima članove u svoju sredinu, može ih i izključiti.

Uza sve to vidjeli smo, da je u stanovitim težim karnostnim slučajima autonomija stališa ograničena, dok je proti presudam karnostnog vieća dozvoljen priziv na drugomolbene sudove.

Usuprot postoji za odvjetnike kod ukidnog sudišta i avoué-e, koji potonji obavljaju najznamenitiji dio posala naših odvjetnika, *numerus clausus*; imenuje ih vlada; autonomija ograničena im je na nutarnju disciplinu i laglju karnostnu judikaturu.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Daritev na slučaj smrti je le tedaj pravnokrepna, kedar se je darovatelj izrečno odpovedal pravici, jo preklicavati.¹⁾

Dejansko stanje.

Brezdetna T. udova S. roj. A. izročila je z ženitno in prepodajno pogodbo, sklenjeno v Gorici pred c. kr. beležnikom dne 29. oktobra 1893 pod št. 4190., vse svoje premično in nepremično imenje svoji sestri A. in njenemu ženinu A. St. in sicer eno polovico za živa, drugo pa na slučaj smrti v nepreklicno last in posest. — Darovateljica trdi, da je le-ta pogodba brez vsake pravne kreposti, kolikor se tiče daritve na slučaj smrti, ker se ni v njej izrečno odpovedala pravici, preklicavati jo. Radi tega zahteva, naj se z razsodbo ugotovi, da je omenjena pogodba, kolikor objema daritev na slučaj smrti, brez pravne moči in kreposti in temu dosledno, da se izbriši uknjižba lastninske pravice, zvršena v zemljiški knjigi za davčno občino B. v uložku št. 162, in 313. glede one polovice nepremičnin, ki naj bi prišla po njeni smrti na oba toženca J. in A. St.

Oba toženca upirala sta se temu zahtevanju, poudarjajoč, da je odpoved, preklicavati daritev na slučaj smrti sodržana v besedah člena III. darilne pogodbe, ki slove: »T. udova S. roj. A. daruje in prepodaja A. St. in njegovi zaročnici J. A. za živa eno polovico, na slučaj smrti še drugo polovico vsega svojega imenja s pravico uknjižbe in posesti v nepreklicno last«. In zahtevala sta, naj se tožba odbije.

Z razsodbo od 25. februarja 1899. l. posl. št. Cg. 69/98—10 ugodilo je ces. kr. okrožno sodišče goriško tožiteljčini zahtevi iz teh-le razlogov:

Slovom §-a 956. obč. drž. zak. smatrati je daritev na slučaj smrti za pravnokrepno pogodbo le tedaj, kedar je obdarjenec da-

¹⁾ Navzočni slučaj je prav priprost, na Slovenskem prenavaden. Pokladamo ga na blagohotno uvažanje, ker znamo prav dobro iz svoje izkušnje, da ogromna večina daritev na slučaj smrti ni sestavljena v obličnostih, različnih od onih, v katere je bila odeta daritev od 29. oktobra 1893, št. 4190 pod A.

ritev vsprejel, in kedar se je darovatelj izrečno odpovedal pravici, preklicavati jo, in izročil ob enem obdarjencu o njej pisano pogodbo. Toženca sta sicer vsprejela daritev in tudi je domnevati, da sta dobila odpravek pisane pogodbe, kajti ista tožiteljica je priznala, da sta ona dva na podlagi pogodbe od 29. oktobra 1893, št. 4190 pod *A* uknjižila na svoje ime pravice, izvirajoče jima iz te pogodbe, česar ne bi mogla doseči po sedanjih zakonitih določbah brez pisane pogodbe. V le-tej pogodbi ni pa zaslediti, da se je darovateljica izrečno odpovedala pravici, jo preklicavati, kajti iz besedila v III. členu pogodbe in zlasti iz besed: »v nepreklicno last« ni možno posneti, češ ona je hotela izreči, da ne prekliče več daritve. Tej daritvi na slučaj smrti nedostaje torej predpogoj prave pogodbe in radi tega smatrati je to daritev le za volilo, katero se po zakonu vedno preklicati sme. Z ozirom na to in ker preklicuje tožiteljica daritev na slučaj smrti, sodržano v pogodbi pod *A*, moralo je sodišče ugoditi tožbeni zahtevi v vsem obsegu, kajti preklicanjem nedovršene pogodbe uničiti je ob enem pravni naslov, na katerem je slonela uknjižba lastninske pravice glede one polovice nepremičnin *A* vlož. št. 162. in 313. davč. obč. B., ki naj bi prišla po smrti tožiteljice na oba toženca; saj je s tem prenehala pravica do te uknjižbe.

Z odločbo od 25. aprila 1899 posl. št. Bc II 9/99—2 odbilo je ces. kr. višje dež. sodišče tržaško priziv tožencev in potrdilo razsodbo prvosodnih sodnikov pridavši njih obrazloženju še to-le:

Povsem je izključiti, da je tožiteljica mislila odreči se in da se je zares tudi izrečno odpovedala pravici preklicavati daritev na slučaj smrti, sodržano v pogodbi pod *A*. To se posnema vzlasti tudi iz poznejšega »pristavnega in popravnega« članka, sodržanega v beležniški listini od 8. decembra 1893. leta, št. 4375. pod *B.*, s katerim je obdarjenec *A*. St. izrečno priznal, da preidi nazaj vse imenje, izročeno njemu in tedanji njegovi zaročnici *J. A.* z omenjeno darovnico pod *A*, na darovateljico s pravico uknjižbe in posesti, kedar bi koli in po katerem koli razlogu zapustila ona dva, njeno, rekše tožiteljice hišo in družino. Ker nedostaje torej najglavnejše potrebščine, po §-u 956. obč. drž. zak. zahtevane za pravno krepost daritve za slučaj smrti, je prizvanje tožencev v

vsakem oziru neutemeljeno in temu dosledno bilo je odbiti le-ta priziv in potrditi izpodbijano razsodbo.

V izvenredni revizijski svoji pritožbi poudarjala sta toženca mej drugim i to: »Obličnost, v kateri se obeta nepreklicna daritev na slučaj smrti, določena je v §-u 943. obč. drž. zak. in zakonom od 25. julija 1871, št. 76. drž. zak. Slovom določbe §-a 956. obč. drž. zak. mora pa sodržavati odnosa beležniška listina ne samo izjavo, da se je darovatelj izrekoma odpovedal pravici preklicavati daritev, nego tudi izjavo, da je obdarjenec to daritev vsprejel. Oba ta dva pogoja sta jasno izražena v darovnici pod *A*. Ž njo je izročila tožiteljica obema tožencema vse svoje imenje v nepreklicno last in sicer eno polovico za živa, drugo pa na slučaj smrti in ob enem je njima izročila tudi dejansko posest vsega svojega imenja, popisane v isti pogodbi pod *A*. V besedah: »izroča v nepreklicno last« umevati je vse-kakor, da je ona izročila imenovanima obdarjencema že omenjeno svoje imenje na vselej in da tiči že v samih besedah: »v nepreklicno last« prav jasno in izrečno njen sklep, slovom katerega se je ona odpovedala pravici, preklicavati, kedar koli si bo di, le-to daritev. Na podlagi pogodbe pod *A* bila je vknjižena lastninska pravica na vse, v isti pogodbi popisane nepremičnine za oba današnja toženca, glede ene polovice, seveda, le pogojno, namreč za slučaj smrti darovalke, in odnosni zemljiškoknjižni odlok stopil je že zdavna v pravno krepost. Pristavni in popravni članek pod *B* ne more podirati pogodbe pod *A*, ker ni z le-to v protislovji in ker se sotoženka J. St. roj. A. istemu članku še pridružila ni. Vrhu vsega tega je pa še pomisliti, da ima tožiteljica vedno pravico, zahtevati od tožencev vse, kar si je slovom članka V. pogodbe pod *A* izgovorila za svoje »preskrbljevanje«. —

Ces. kr. vrhovno sodišče je venderle odbilo z odločbo svojo od 4. julija t. l., št. 9290., izvenredno revizijo in potrdilo razsodbi nižjih sodnih instanc pridavši svoji sodbi še te-le razloge:

V darilni pogodbi pod *A* ni sodržano, da se je tožiteljica izrečno odpovedala pravici, preklicavati daritev, tožencema naklonjeno. § 956. obč. drž. zak. zahteva pa, da se je darovatelj izrečno odpovedal pravici, preklicavati daritev in da se je izročila obdarjencu pismena listina, o tem pravnem poslu sestavljena. Iz tega izhaja pa, da ta izrečna odpoved pravici preklicavanja mora

biti sodržana v listini, obdarjencu izročeni, in splošne naredbe, da so darovane nepremičnine bile izročene obdarjencu v nepreklicno last, ni moči nikakor ne smatrati za izrečno odpoved take pravice.

T.

b) Pogojna pogodba; vse, kar stranki dogovorita, predno se razideta, smatrati je za del kupne pogodbe.

C. kr. okrožno sodišče v C. je tožbo Jak. in L. M. proti Juriju in Antoniji M. zaradi pripoznanja pravnega obstanka kupne pogodbe za parcelo št. 434, spadajočo k zemljišču vl. št. 419 d. o. G. zavrnilo z razsodbo od 15. februarja 1899. Cg. I. 267/98—7.

Razlogi.

Obe stranki pripoznata, da sta 16. novembra 1898 sklenili pogodbo, vsled katere sta toženca prodala od svojega zemljišča vl. št. 419 d. o. G. njivo parc. št. 434 za 570 gld. Dočim pa tožitelja trdita, da je bila ta kupčija nepogojno sklenjena, prigovarjata toženca, da se je pogodba le pod pogojem sklenila, da bosta s kupčijo zadovoljna roditelja drugotožene A. M., namreč A. in F. R., za katera dva je na toženčevem posestvu zavarovana ostala kupnina 1060 gld. s preživitnimi pravicami. Kar se tiče pogajanja za njivo, trdita toženca, in to je izjavila Antonija M. kakor stranka: le-ta je, predno so začeli pogajati se za njivo, omenila, da bi se znalo otrokom roditeljev vsakemu nekaj plačati; potem so se razgovarjali o ceni njive in se dogovorili za 570 gld.; pri tej priložnosti sta toženca rekla: »če bodo stariši zadovoljni«; potem so si segli v roke in Jakob M. je plačal na kup 50 gld., dočim je A. M. še enkrat ponovila, da kupčija velja, če bosta roditelja (mati) zadovoljna. Tožitelja pa trdita in Jak. M. kakor zaslišana stranka, je izpovedal: obe stranki sta se začeli pogajati za kupnino; Jakob M. je obljubil 550 gld., Jurij M. pa je terjal 575 gld., naposled je Franc R. kupnino določil na 570 gld., obe stranki sta si potem segli v roke in Jak. M. je odštel na kup 50 gld. Po navedbah tožiteljev je s tem dogovorom bila pogodba sklenjena nepogojno, in je še le potem omenila Antonija M., da bo denar nazaj poslala, če roditelja ne bosta zadovoljna; na to je njen mož odvrnil, da bo v tem slučaju denar depozitiral, A. M. pa je omenila, da se

lahko tudi po 50 gld. plača vsakemu otroku, kolikor jih imata roditelja. Po izjavi tožitelja Jak. M. je bilo nadalje zmenjeno, da se bode pismo delalo v kakih 14 dneh, da morata tožitelja pri pismu plačati 250 gld., ostanek pa meseca oktobra 1899. S to tožiteljevo izpovedbo se ujema bistveno tudi pričevanje Franca R., ki je potrdil, da sta se stranki pogajali najprej za kupnino in, ko sta se pogodili za 570 gld., da sta si v roke segli, da je na to Jak. M. odštel 50 gld. na kup in da sta potem dogovorili stranki še druge okolnosti; ta svedok pa natanko ne more potrditi, ali je bil o tem, da je pismeno pogodbo napraviti v 14 dneh, in pa o delni kupnini 250 gld., katere bi bilo pri podpisu pogodbe šteti, govor poprej, predno sta si v roke segli, mari pa pozneje.

Že iz izpovedbe tožitelja Jak. M., dalje pa tudi iz pričevanja Franceta R. se razvidi, da sta stranki še potem, ko sta se pogodili za kupnino in ko sta si v roke segli, razgovarjale se o drugih okolnostih, tikajočih se pogodbe, posebno o tem, kedaj je pismeno pogodbo napraviti, v katerih obrokih je kupnino šteti itd. Iz tega postopanja strank pa izhaja, da ni bila pogodba za njivo takrat že sklenjena in perfektna, ko sta stranki si v roke segli in ko se je bilo štel 50 gld. na kup, nego je pogajanje za njivo od kraja do konca smatrati za celoto, v kateri se stranki nista pogodili samó za kupnino, temveč dogovorili tudi še druge okolnosti te pogodbe.

Običajno je pri takih pogodbah na deželi, da se stranki začneta najprej pogajati o kupnini za prodano stvar, da si tudi počasi udarjata v roke, dokler je kupnina natanko zmenjena, da potem tudi plačati nekaj na kup ali pa za aro, a vendar ni moči reči, da je v tem hipu že pogodba gotova. V le-tem slučaju je še preudariti, da znesek 50 gld., katerega je bil odštel Jak. M., ni bila ara, torej ne znamenje, da je kupčija za njivo sklenjena, ampak znesek 50 gld. je bil plačan na kup, to je na račun kupnine (§ 908. obč. drž. zak.). Iz vseh teh okolnosti pač izhaja, da tedaj, ko sta si bili stranki segli v roke in ko je bil Jakob M. štel 50 gld., pogodba za njivo ni še bila sklenjena in da še tudi nadaljni pogovor spada k pogodbi.

Dalje izhaja iz teh okolnostij, da pogoj, ki sta ga stavila toženca: »če bo mati zadovoljna«, bil je pa stavljen še med pogajanjem o kupčiji, a ne potem, ko je bila pogodba že sklenjena,

kakor trdita tožitelja. Zato je smatrati, da je kupna pogodba v istini bila sklenjena pod razveznim pogojem, namreč pod pogojem, da kupčija ne velja, če roditelja drugotožene, za katera so na tožnenčevem zemljišču vknjižene pravice, s kupčijo nista zadovoljna. Omeniti treba, da sta stranki imeli v mislih, njivo brez bremen odpisati od tožnenčevega zemljišča, in da v to svrhu je bilo ravno potrebno dovoljenje roditeljev, na zemljišču vknjiženih; zato sta tožitelja tudi v tožbi zahtevala brezbremski odpis in sta šele na razpravi dne 15. svečana t. l. izjavila, da sta za sedaj zadovoljna, če se odpiše njiva z bremenom vred. Ta poznejšnja izjava tožiteljev ne more odstraniti pogoja, stavljenega pri sklepanju pogodbe, istotako ni moči trditi, da sta toženca odstopila od stavljenega pogoja, če sta pri pogodbi omenila, da se denar za roditelja lahko tudi deponira, ali da lahko nekaj denarja plačata otrokom svojih roditeljev, temveč je izvajati iz teh pripomenj, da je bilo na vsak način ozir jemati na zavarovane pravice roditeljev, katerih dovoljenje je bilo postavljeno za pogoj. Sta li toženca, predno sta si stranki segli v roke in predno je 50 gld. bilo plačanih, stavila pogoj: »če bodo stariši zadovoljni«, kakor trdita toženca, mari pa sta toženca ta pogoj izrekla pozneje, kakor trdita tožitelja, vse to ni odločilno; na vsak način je bil pogoj stavljen med pogodbo. Da je pa A. M. bila opravičena omenjeni pogoj staviti, izhaja že iz tega, ker je ona solastnica zemljišča, od katerega bi bilo ono njivo odpisati. Da je pogodba v istini bila sklenjena pod omenjenim, razveznim pogojem, je izvajati za trdno tudi iz tega, ker sta tožitelja po pogodbi nagovarjala roditelja drugotoženke A. in F. R., da bi odstopila od svojih, na tožnenčevem zemljišču zavarovanih pravic, da sta ju radi dovoljenja vabila na prav sumen način z jedili in pijačo in da sta jima tudi še obetala nekaj plačila v denarji. Vsega tega ni bilo treba, če je bila kupna pogodba v resnici sklenjena nepogojno in bi bi bila toženca res šele pozneje, to je šele po sklepu pogodbe, stavila ta pogoj. Pomenljiv je izrek tožitelja L. M. proti F. R. — materi drugotoženke —: »Če odstopita vidva, bo kaj; če ne odstopita, ne bo nič«. Iz te izjave L. M. izhaja pač prepričanje tožiteljev samih, da kupčija za njivo le takrat obstane, če bodeta A. in F. R. zadovoljna. Da pa ta dva s kupčijo nista bila zadovoljna, sta sama izjavila kakor priči.

Sodišče je torej smatralo, da je kupna pogodba o njivi parcelni št. 434 resnično bila sklenjena pod razveznim pogojem in da zato, ker se pogoj ni izpolnil, kupčije ni moči spoznati za veljavno. Zaradi tega se je tožba zavrnila.

C. kr. višje dež. sodišče v Gradci kakor prizivno sodišče na podlagi ustne, z obema strankama sklenjene prizivne razprave prizivu tožiteljev ni ugodilo, nego je razsodbo sodišča I. instance potrdilo.

Razlogi.

V tem slučaju je pravdno vprašanje, se je li dne 16. novembra 1898 sklenila veljavna kupna pogodba brez pogoja in pridržka, ali pa je pri dogovoru o posameznih točkah pogodba ostala zavisna od privolitve roditeljev drugotoženke. Gotovo sta se stranki gledé kupnega predmeta in gledé cene zjedini in si v roke segli; tudi o plačilnih obrokih je bil govor in so se določili. Nadalje je tudi dokazano, da sta se stranki razun tega pogajali o marsikaterih, za kupno pogodbo samo ob sebi ravno ne neobhodno potrebnih, vendar pa nikakor ne nebistvenih določbah, ki so v dobro premišljenem interesu obeh strank pri takih pogodbah navadne.

Že to, da se ni natančno določil čas, kedaj da se napravi pismena pogodba, da se ni ničesar govorilo o času, kedaj da naj preide dejanska posest, niti o roku za izposlovanje ali omogočenje izčiščenja zemljiške knjige, ali o prevzetju davka in drugih bremen, o plačilu stroškov in pristojbin vseh vrst in še o drugih točkah — vse mora vzbujati pomisleke.

Nazoru, da je pogodba bila dovršena, nasprotuje zadržanje strank gledé stvarnih pravic roditeljev prodajalkinih. Tožitelj Jak. M. izrecno priznava, da so mu bile te pravice znane; prav tako mu ni moglo biti neznano, da je bil prodajalkin oče že pred več leti zaradi zapravljivosti postavljen pod kuratelo, posebno ker je bilo to iz zemljiške knjige razvidno. Na drugi strani priznava pa Jak. M. sam, da bi se naj bila njiva čista, to je brez bremen prodala, in da so torej vsi udeleženci nameravali odstraniti nasprotstvo stvarno upravičenih zakoncev R., katerega so se bali, in da so se v to svrho stavili različni predlogi in pozneje tudi delali poskusi. Seveda se opazuje ne redkokrat, da se gledé vknjiženih in od

kupcev neprevzetih bremen ravná za čuda lahkomišelnó; v tem slučaju se pa vendar nikakor ni preziral ta vknjiženi stavek.

Že iz tega je razvidno, da je tudi s stališča tožiteljev M. pri stvarnem in doslednem pretresovanju predstojećih okolščin morala biti pogodba zavisna od brezbremskega odpisa. Radi tega so pa tudi pogajanja o večkrat imenovanem vknjiženem stavku bistven pogodbeni del in zatorej je pritrditi mnenju prvega sodnika, da sta se stranki bili sporazumeli še le glede enega bistvenega dela, ne pa gledé cele nameravane pogodbine vsebine.

Toliko je dognano, da je Antonija M. vsaj takoj pri sprejemu predplačila 50 gld. si izgovorila privoljenje roditeljev, in da na to sta njen mož in tudi ona še predlagala to in ono, da bi bilo privoljenje roditeljev nepotrebno. Jak. M.-ovega protesta in njegovega morebitnega sklicevanja na že obstoječi brezpogojni kup ni nikdo slišal; tudi priča pogodbe R. ne pove ničesar o tem. Uvaževati je dalje izpovedbi prič A. in F. R., o katerih resničnosti je tem manj vzroka dvomiti, ker tožitelja sama pripoznavata, da sta se pri roditeljih pozneje potrudila za njuno privoljenje. Imenovani priči soglasno potrjujeta, da sta tožitelja večkrat deloma sama, deloma po posredovalnih osebah poskušala, pridobiti njuno privoljenje, in pri tem nista celo opustila obetati denarne zneske, oziroma ponujati mala darila. To postopanje bi se komaj razumelo, ko bi bila tožitelja že od začetka smatrala pogodbo za dognano in brezpogojno. Na noben način ne bila bi v tem slučaju L. M. rabila izraza, od Frančiške R. potrjenega: »Če odstopita, bo kaj; če ne odstopita, ne bo nič«.

Prizivu tožiteljevemu torej ni bilo ugoditi.

Dr. J. Hrašovec.

c) Motenja posesti, ki jo stori soprog, se zakrivi tudi soproga, če ne dokaže, da se je zgodilo zoper njeno voljo.

C. kr. okrajno sodišče v C. je na tožbo Frančiške S. zoper Karla in Heleno K. zaradi motene posesti s pr. izdalo končni sklep: toženi Karol K. je tožiteljico v njeni vozni pravici črez parc. št. 984 motil s tem, da je dne 18. maja 1899 na parc. št. 981, oziroma parc. št. 984 kat. obč. Sp. H. zabil v zemljo kol; dolžan je ta kol odstraniti ter se vzdržati vsakega motenja toži-

teljičine posesti, ker bi inace pri vsaki ponovitvi moral plačati globo, od sodišča določeno. Isto tožbeno zahtevo nasproti drugotoženi Heleni K. pa sodišče zavrača in je tožiteljica dolžna toženki povrniti stroškov delni znesek 22 gld. 45 kr. v 14 dneh pod eksekucijo. To zavrnitev tožbene zahteve utemeljuje končni sklep s tem, da Helena K. k le-tej tožbi ni pasivno legitimovana. Ako je tudi priznati, da je moteče dejanje drugotoženki kakor soposestnici prepirne parcele v korist in da prvotoženec upravlja imenje svoje žene (§ 1238. obč. drž. zak.), vendar v tem slučaju ni odgovorna za moteče dejanje, katero je edino le njen soprog povzročil. Tožiteljica je priznala, da se drugotoženka na nikak način ni vdeležila motečega dejanja. Tožiteljici se tudi ni posrečil dokaz po priči Antonu G., češ da je drugotoženka moteče dejanje naknadno potrdila in odobrila. Sicer pa motenje posesti navadno ni v zvezi z upravo kakega zemljišča.

Rekurzu tožiteljice je c. kr. okrožno sodišče v C. glede drugotoženke ugodilo, češ da je drugotoženka, kakor soposestnica, tihoma privolila v moteče dejanje in je prvotoženec z njenim tihim privoljenjem zabil kol v prepirno parcelo. Moteče dejanje se je storilo ob izvrševanju skupne, obema tožencema pristojee posesti, ob izvrševanju pravice, prvotožencu kakor soprogu drugotoženke v zmislu §-a 91. in 1238. obč. drž. zak. pristojee, namreč pravice do uprave njenega imenja, in zgodilo se je pred očmi drugotoženke. Glasom zapisnika o krajevnem ogledu je ona morala videti izpred njene domačije vprašalni kol in je glasom izpovedbe priče Antona G. vedela, da je njen soprog zabil kol v prepirno parcelo. Iz teh okolnosti in pa ker se drugotoženka ni uprla motenju, katero je izvršil njen soprog, je smatrati za dokazano, da je prvotoženec delal z njenim privoljenjem.

C. kr. najviše sodišče je potrdilo to zadnjo odločbo, dodavši jej še nastopne razloge: Ako sotožena Helena K. tudi ni neposredno deležna motečega dejanja, se je vendar kakor solastnica službujočega zemljišča na ta način okoristila, ker se je hotelo z dejanjem njenega soproga, ki ga je zmatrati po §-ih 91. in 1238. obč. drž. zak., da deluje v njenem imenu, izvršiti nekako pravico prepovedi tudi za njo; sosebnost, ker izhaja iz spisov prejšnje pravde vsled »actio negatoria«, da je tudi sedanja sotoženka zanikala služno pravico tožiteljice. Ako se torej z opravi

soposestnika in upravitelja dajo pridobiti posestne pravice tudi za drugega soposestnika, za soprogo, tedaj moramo soprogo soodgovorno storiti za taka opravila, s katerimi se skuša pridobiti posestne ali prepovedne pravice. Le tedaj se ona more ubraniti te odgovornosti, ako kažejo vse okoliščine, da se je dejanje ali opravilo zgodilo proti njeni volji, a to mora ona dokazati.

—r—r.

d) K razlagi §-a 467. št. 2. civ. pr. r.

Višje dež. sodišče v Pragi je toženčev priziv zavrnilo iz razlogov: V prizivnem spisu predlaga toženec, da bi se predrugačila razsodba, proti kateri je priziv naperjen. Ali ta razsodba v prizivnem spisu ni niti označena, kakor predpisuje § 467. civ. pr. r., kajti v prizivnem spisu se ne navaja niti leto niti dan, ko je bila izdana razsodba, proti kateri gre priziv, nego navaja se v njem le opravilna številka Cw. 123/99—1, a to označenje tudi ni opravilna številka, pod katero je razsodba bila izdana, ker je bila pod to številko podana menična tožba. Neoznačenje razsodbe, proti kateri gre priziv, je pa po §-u 471. civ. pr. r. temeljni nedostatek prizivnega spisa, ki napravi, da je priziv sam nedopusten, in zato je bilo ta priziv po §-u 474. št. 2. civ. pr. reda zavrniti v nejavnosti.

C. kr. najvišje sodišče je izdalo naslednji sklep z dne 16. majnika 1899 št. 7491: Revizijskemu rekurzu toženčevemu se ustreza, sklep c. kr. viš. dež. sodišča se razveljavlja in mu nalaga, da prizivni spis reši ne glede na očitani formalni nedostatek; kajti nedostatek §-a 471. št. 3. se ne drži prizivnega spisa toženčevega, podanega dne 1. aprila 1899 Cw. 123/99—1, ker se je s pravilnim označenjem strank spornega predmeta, prvega sodišča in prizivnega sodišča, potem s tem, da je navedena opravilna številka, nahajajoča se na istopisu razsodbe, kateri je bil vročen tožencu in da se je v prizivnem spisu predlagala prememba posredno označene razsodbe, ugodilo predpisu §-a 467. št. 2. civ. pr. r.; tukaj torej ni bilo povoda zavrniti priziv zaradi nedostatka po §-u 471. št. 3. civ. pr. r.

e) K uporabi §-a 39., št. 8 zvrš. reda.

C. kr. okrajno sodišče v L. je zvršilni predlog Fr. Ž. za uvedbo prisilne dražbe zavezančevega posestva vl. št. 47 kat. obč. V. odbilo, to zato, ker ni upati, da bodo stroški pokriti.

Rekurzu je c. kr. dež. sodišče v Ljubljani s sklepom od 19. maja 1899 opr. št. R V 111/99—1 ugodilo, izpodbijani prvosodni sklep razveljavilo in okr. sodišču naložilo, da brez ozira na dozdevni, v izpodbijanem sklepu navedeni zavrnilni razlog zvršilni predlog po zakonu reši in pri tem rekurzne stroške upošteva kakor zvršilne stroške.

Razlogi.

Zavrnitev zvršilnega predloga za uvedbo prisilne dražbe posestva vl. št. 47. kat. obč. V. po dodanem razlogu ni upravičena, ker za uporabo §-a 39., št. 8 zvrš. r. tu ni mesta. Ni treba pre-sojati, je li zadostnih podatkov, po kojih ni pričakovati, da se s predlaganim zvršilom doseže znesek, ki bi presegal stroške zvršila, in dalje tudi ne, da je prvo sodišče sploh prerano storilo sklep, kajti po §-u 39. predzadnji odstavek je prejšnje zaslišanje strank obligatorno. Dejstvo, označeno v §-u 39., št. 8 zamore po duhu, sicer pa tudi po jasnem besedilu zakona biti le razlog ustavitve zvršila in se mora torej dognati v teku dovoljenega zvršila, — ne more pa biti razlog zavrnitvi predloga, ki meri, kakor nav-zočni, na dovolitev zvršila in ki ni predlog za dovoljenje posa-meznega čina zvršilnega postopanja v svrhu izvedbe in temeljem že dovoljenega zvršila. Drugačno pravno mnenje bi bilo tudi v nasprotju z določilom §-ov 3. in 137. in nasl. zvrš. r., po kojih je o dovolitvi uvedbe prisilne dražbe sklepati brez zaslišanja strank, dočim bi bilo tu poprej stranke zaslišati o dejstvu, ki ni pogoj za dovolitev zvršila in ki more biti le razlog ustavitve zvršila. Tudi ni prezreti, da bi po smislu pravnega nazora prvega sodnika zahtevajočemu upniku lahko nastala nenadomestna škoda tedaj, kedar gre n. pr. za prisilno osnovo zastavne pravice ali uvedbo prisilne dražbe, ne da bi bila dotična zvršljiva terjatev zastavno-pravno zavarovana, in kedar sodišče, k dovoljenju zvršila pokli-cano, ni hkrati knjižno oblastvo. Sklicevati se je tudi na važnost zaznambe uvedbe prisilne dražbe v smislu §-a 208. ibid.

f) Ovrha se dovršuje dosudjenjem, te trošak razdiobe kupovne cijene, kao i pravnih lijekova proti istoj, nemože se smatrati kao ovršni trošak i na isti neuporabive su ustanove §-a 78. o. r. i §-a 41. gr. p.

C. kr. vrhovno sudište u ovršnom preporu F. proti Sk., za razdiobu kupovne cijene, usljed utoka tjerajućeg vjerovnika proti zaključku 30. julija 1899. R. IV 104/99—11 c. kr. okružnog suda u R. kao utočnoga suda, koji udovoljujuć utoku vjerovnika Pap. ukinuo je zaključak razdiobe 6. junija 1899 god. E. 112/89—8 c. kr. kot. suda u L. i osudio tjerajućeg vjerovnika i drugove da nadoknade trošak utoka, zaključkom 29. avgusta 1899 br. 13080 udovoljilo je utoku, ukinulo je napadnuti zaključak, u koliko je istim utočnik bio osuđen na platež troška utoka i odriješio je utočnika od plateža tog troška time, da trošak previdnog utoka ima da nosi utočnik — i to zato, što se ovrha na pokretni i nepokretni imetak zaključuje dosudjenjem, da postupak glede razdiobe kupovne cijene uzslijedi ureda radi, pa zato trošak istoga, u koji spada takodjer i trošak pravnih lijekova, nemože se smatrati ovršnim troškom, te se indi na isti nemogu uporabiti ustanove §-a 78. o. r. i §-a 41. gr. p.

—ršk—

Kazensko pravo.

a) Katoliški, bogoslužno službo opravljajući duhovnik ne uživa dobrote §-a 68. kaz. zak.

(Kas. rzsodba od 28. aprila 1899. I. št. 1930.)

Lenčki K. je umrla prva in edina hčerka Katica. Naprosila je vikarja, da jo pokoplje »z veliko črno mašo«. Vikar je prošnji ugodil in določil pogreb, oziroma mašo na 16. dan meseca sv. Ivana ob 8. uri zjutraj. Toda zadnji hip je došel cerkovnik javit Lenčki, da bo pogreb ob 7. uri brez maše, češ, da za rečeni dan je bila že prej določena druga plačana maša. A Lenčki K. ni bilo to po godi. Hotela je svojo hčerko z največjo častjo pokopati in je zato zaprosila, da se pogreb odloži na drugi dan, tem več, ker niso bile gotove vse priprave za veličasten pogreb. Stric, ki ga je bila poslala v mesto po sveče in rože, ni bil še došel, niti so bile

»device« pripravljene. Vikar pa ni hotel njeni prošnji ustreči in poročil ji je, da pride ob 7. uri po mrliča. Ko je došel na dvorišče, liturgično oblečen, križonoscem pred sabo, je Lenčka K. zaklenila vrata sobe, kjer je ležal mrlič, in sedla na prag pred vrata. Rekla je vikarju, da ga ne pusti v sobo, ker priprave za pogreb še niso dovršene. Vikar jo je prosil in jej žugal, a nič ni pomagalo. Naposled se je moral oddaljiti, ne da bi svoj posel opravil.

Državni pravdnik je Lenčko K. tožil po §-u 303. kaz. zak. Spoznavno sodišče pa jo je obsodilo po §-u 314. kaz. zak., češ, da je vikarju zabranila pogreb njene hčerke; a vikar da uživa dóbroto §-a 68. kaz. zak., kajti država upliva na nameščenje in področje duhovnikov.

Lenčka K. se je pritožila proti le-tej razsodbi po §-u 281., št. 9 a) kaz. pr. r. na kasacijsko sodišče. Zastopniku generalne prokurature se je zdela razsodba krivična. Zato je podpiral ničnostno pritožbo in se na glavni razpravi tako-le izjavil: Katoliškega duhovnika, bogoslužno službo opravljajočega, ne ščiti § 68. kaz. zak. Država si zakonom (1. majnika 1874. l., št. 50. kaz. zak.) vsekakor pridržuje merodajen upliv na nameščenje in urejanje uradov katoliške cerkve ter priprave, da je dolžna ščititi je. Toda državna oblast ne smatra cerkve za gosposko, nego samo za organizem, ki je od nje različen. Dovoljuje jej nekako avtonomijo, spoštuje njena načela, kolikor ne nasprotujejo državnemu interesu, pripoznava njeno ustanovo in zahteva samo toliko upliva na njeno upravo, kolikor ga smatra neobhodno potrebnim v varstvo državnega prospeha. Smatra jo torej za privilegirano javno korporacijo, nad katero si prisvaja vrsto razglednostij in kontrol, da more državna oblast varovati državno pravo proti cerkveni oblasti. Hierarhija katoliške cerkve opravlja torej zgol notranje cerkvene stvari po cerkvenih predpisih, v kolikor le-ti ne nasprotujejo državnim zakonom (čl. 15. ust. zak. od 21. decembra 1867. l., št. 142. drž. zak. in § 14. zak. od 7. maja 1874. l. št. 50. drž. zak.). Samo glede matičnih knjig je podeljeno cerkvenim upraviteljem opravljanje državnih poslov, in samo kolikor se le-teh tiče, jim je dovoljena dobrota §-a 68. kaz. zak. Cerkvena uradna oblast obsega zgol pravice cerkvenih upraviteljev o opravljanji cerkvene službe. § 18. zak. od 7. maja 1874. l. št. 50. drž. zak. razloča med državno

in cerkveno oblastjo, in napačno je smatrati cerkveno oblast za istok državne oblasti. Pomotno bi bilo dovoliti cerkveni uradni oblasti zaščit §-a 68. kaz. zak., tem bolj, ker daja § 153. in 303. kaz. zak. ter zakon od 17. decembra 1862. l. št. 8. drž. zak. od 1863. l. cerkvenim opraviteljem, glede njih službenih poslov posebno, v prosepah verskih, v državi priznanih družeb zadostno in celo intenzivnejše varstvo, in ker je za močenje vere v §-u 122. kaz. zak. dovolj preskrbljeno ter bi njegov učin spadal pod § 81. kaz. zak., ako bi bil namenjen osebam, v §-u 68. kaz. zak. zaščitenim. Državno nadzorstvo pa nikakor ne more zastopstva verskih reprezentacij premeniti v gosposke oblasti, ker tudi zastopniki društva, po zakonu 15. novembra 1867. l. št. 134. drž. zak. strožemu državnemu nadzorstvu podvrženega, nimajo gosposkinega značaja. Iz vsega tega izvira torej, da vikar v le-tem slučaju ni užival dobrote §-a 68. kaz. zak. ter da je bilo zato obtoženo dejanje pravno-pomotno §-u 314. kaz. zak. podrejeno.

Kasacijsko sodišče je le-temu izvajanju pritrdilo, ničnostni pritožbi ugodilo in Lenčko K. od obtožbe oprostilo.

Fitik.

b) Tudi sodno proglašeni zapravljivec more zakriviti pregrešek po §-u 486. kaz. zak.

(Kas. razsodba od 9. junija 1899. l. št. 3950.)

Baron S. je bil sodno zapravljivcem proglašen. Skrbnik mu je dajal vsak mesec 180 gld. v vzdrževanje. S tem zneskom je mogel baron prosto razpolagati. Ni mu pa zadostoval. Bil je nezmerno razsipljiv in razkošen. Nakupoval je cele kupe gizdavih predmetov. Prodajalcu je obljuboval plačilo in se zavezal poslati kupnino takoj po prejemu robe. Napravil je 3000 gld. dolga, vedoč, da ga ne bo mogel izplačati, ker ni imel razpoloživega premoženja razun rečenih 180 gld. na mesec, ki so komaj zadostovali za njegovo preživljenje. Le-ta učin je sodni dvor ustanovil, a ni ga hotel podrediti §-u 486. kaz. zak. Bil je mnenja, da § 486. kaz. zak. sicer ne zahteva pravilne razglasitve konkurza pač pa dolžnika, zoper katerega je razglasitev konkurza sploh mogoča, kateri more torej odnosno sam sodišču konkurz oznaniti; v takem položaji pa da ni obtoženec, ker nima nikakega prava

svojim premoženjem razpolagati. Ni tu razmotrivati, ali ni kazalo obtoženca soditi strožjim zakonom nego je § 486. kaz. zak.; a pomisleki sodnega dvora proti le-tej določbi zakona so neutemeljeni. Ne glede na protislovje, ko razsodba na eni strani ugotavlja, da udobiva obtoženec mesečno 180 gld. na prosto razpolaganje, a mu na drugi strani odreka pravico razpolaganja svojim premoženjem, zamenja sodni dvor civilno-pravno stališče sodno proglašenega zapravljevca z njegovo kazensko-pravno odgovornostjo. Le-te ne izključujejo posledice kuratele radi razsipnosti, označene v §-ih 49., 176., 254., 191., 281., 568., 773., 865., 1210. obč. drž. zak. Tudi po konkurznem redu od 25. decembra 1868. l. št. 1. drž. zak. od 1869. l. ni dopustnost razglasitve konkurza (§-i 1., 62., 63., 64.) odvisna od tega, da more dolžnik oddajati in dobivati pravice, niti je potrebno, da dolžnik sploh kaj poseduje (§-a 66., 154.). Zato ni umeti, zakaj naj bi v našem slučaju ne bila dopustna napoved in razglasitev konkurza. Zato pa je tem manj opravičeno mnenje, da § 486. kaz. zak. ni uporaben na obtoženi čin, ker domneva le-to zakonsko določilo, ob kazensko-pravni odgovornosti dolžnika, če tudi ni civilno-pravno popolnoma upravičen, zgol nesposobnost (nezmožnost) svoje upnike popolnoma poplačati, a ne tudi dopustnost pravilne razglasitve konkurza, ter je kazenskemu sodniku rešiti prašanje o nezmožnosti plačila samostojno in brez obzira na morebitno rešitev civilnega sodnika, ki more torej temu prašanju pritrditi, tudi če civilni sodnik ne smatra za ustanovljeno nezmožnost plačila ali pa konkurza iz katerega si bodi drugega razloga ne razglasi.

Zato je prav, da državni pravnik pobija razsodbo po §-u 281. št. 9. a) kaz. pr. r. Njegovi pritožbi ničnosti je bilo ugoditi in zatoženca obsoditi v zmislu obtožbe.

G.

Književna poročila.

Mjesečnik pravičnog društva u Zagrebu prinaša v br. 9. in 10. naslednje razprave: I. Wagner: O promjeni našeg građanskog parbenog postupnika. (Dalje.) — Dr. J. Hoholač: Odgovora li današnje usposobljenje upravnih činovnika duhu vremena; ako ne, kakovo bi naobraženje od njih valjalo tražiti? — Dr. J. Šilović: Praktička provedba avstrijskoga građan-

koga postopka. — Dr. Križ: Neizravni porezi na temelju carinskega i trgovačkoga ugovora u Austro-Ugarskoj. — Dr. V. Pappafava: Gradjansko-pravni odnošaji, a napose bilježništvo u Brazilju.

Grundriss des Oesterreichischen Rechts. Unter Mitwirkung vieler namhafter Rechtsgelehrten herausgegeben von den Prof. Dr. A. Finger, Dr. O. Frankl, Dr. D. Ullmann in Prag. Leipzig. Verlag von Duncker & Humblot. 1899.

Že smo v 4. številki našega lista naznanili, da se je znana knjigotržnica Duncker & Humblot odločila izdajati osnovne razlage našega privatnega in javnega prava iz peres znamenitih teoretičarjev in praktičarjev. Zares se posamični oddelki namenjenih treh zvezkov hitro vrsté, kajti dosedaj so poleg že naznanjenega dr. Schusterjevega obligacijskega prava izišli naslednji oddelki: menično pravo (prof. dr. Grünhut), kazensko pravo (prof. dr. Lammasch), rodbinsko pravo in dedno pravo (prof. dr. baron Anders), obrtno pravo in zavarovanje delavcev (min. svetnik Mataja). Vse te razlage se odlikujejo po lapidarnem slogu, ker drugače bi ne bilo moči obsežnih materij zajezi na okolo 100 stranih, ali celo na 24 stranih, kar se je posrečilo Grünhutu pri meničnem pravu, za koje je malo poprej potreboval knjigo z dvema obsežnima zvezkoma. Vendar pa ni pogrešati popolnosti za vsakdanjo rabo, kateri naj izdaja služi.

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. oktobra 1899. .

— (Iz kronike društva »Pravnika«.) Odbor je imel dne 1. t. m. sejo, v kateri je mej drugim sklenil, da se društveni večeri, ki so se bili zaradi poletnega časa pretrgali, zopet obnové. — Prvi večer s prostim razgovorom je bil dne 9. t. m. v »Narodnem domu«.

— (Prememba v pravosodnem ministerstvu.) Ko se je začetkom tega meseca ministerstvo Thunovo umaknilo ministerstvu Clary-Aldringen, imenovan je bil tudi na mesto dra. pl. Rubera nov pravosodni minister in sicer dr. Eduard vit. pl. Kindinger, višjesodni predsednik v Trstu. — Dr. pl. Ruber, ki je sedaj imevovan senatnim predsednikom najvišjega sodišča, ne ostane v najboljšem spominu pri avstrijskih odvetnikih, ker v njegovi dobi so se izdali razni, za odvetnike usodepolni ukazi. Dr. pl. Ruber je pa tudi vsprejel lani avgusta in oktobra meseca deputaciji kranjskih, odnosno slovenskih odvetnikov, ne da bi bil potem ugodil niti tistim pritožbam, katere je izrecno za upravičene spoznal. — Novi minister je že imel priliko zaslišati pritožbe avstrijskih odvetnikov, predložene mu po predsedstvu nižjeavstrijske odvetniške zbornice, in je tej deputaciji obljubil, da se bo posebno oziral na želje odvetnikov. Ko je bil višjesodni predsednik v Trstu, pa se ni protivil, da je slovenščina ali hrvaščina tudi na višjem deželnem sodišči bila razpravni jezik, česar v Gradci še nismo dosegli. Je li upanje opravičeno, da g. pl. Kindinger pomore k pravični uredbi v tem in onem pogledu, se kmalu pokaže.

— (Dr. Eduard Rittner †). Dne 27. pr. m. je umrl bivši minister dr. Rittner, jeden najboljših sinov poljskega naroda, slaven pravoznanec in znamenit državnik. Porojen l. 1845. v Bursztynu, dosegel je juridični in filozofični doktorat na vseučilišču v Lvovu. Vstopivši najprej v politično upravo, postal je l. 1873. docent, l. 1874. izvanreden in l. 1877. reden profesor cerkvenega prava v Lvovu. Dvakrat je bil dekan, jedenkrat tudi vseučiliški rektor. L. 1885. je bil pozvan v naučno ministerstvo, kjer je l. 1891. bil imenovan sekcijским šefom za bogočastne in vseučiliške stvari. L. 1894. je postal tajni svètnik, leto pozneje voditelj naučnega ministerstva v Kielmanseggovem kabinetu, a začetkom l. 1896. minister za Galicijo v Badenijevem kabinetu. Spisal je v dveh zvezkih »Prawo kościelne katolickie« (1877—79), prevedeno tudi na češki jezik, poprej še (1876) dično monografijo »Oesterr. Eherecht«. Mnogo njegovih pravoslovnih spisov je tudi raztresenih po poljskem »Przeglądu« in raznih nemških strokovnih listih. Znamenit je bil njegov vpliv na zakonodavstvo v naučnih stvareh. Bil je član znanstvenih akademij v Krakovu in v Pragi ter odlikovan z mnogimi visokimi redovi.

— (Gibanje v avstrijskem odvetništvu.) V zadnji številki smo ob kratkem zabeležili razloge, ki so povzročili, da so se avstrijski odvetniki jeli organizovati v obrambo eksistenčnih pravic in pogojev, kakor tudi ugleda svojega stanú. Le nekako mej vrstami smo kazali tudi na »najnovejši ukaz, ki se tiče pravnih stroškov«, ker ta ukaz c. kr. višjesodnega predsedstva v Gradci z dne 28. avg. t. l. tedaj še ni bil objavljen. Poslej so ga mnogi časopisi razglasili dobesedno in tudi kritikovali, poslej je postal predmet javne diskusije, vzlasti po odvetniških zbornicah, in celo tudi že predmet judikature. Temeljite in odločne izjave so proti njemu podale na pravosodno ministerstvo odvetniške zbornice zadnji čas kar po vrsti in jih deloma zastopale tudi po deputacijah. Odvetniška zbornica kranjska je imela radi tega dne 7. t. m. popoldne izvenredno glavno skupščino, ki je soglasno sklenila »protest« zoper ukaz c. kr. višjesodnega predsedstva graškega z dne 28. avg. t. l. št. 28 pr. in naročila odboru, da čim preje vloži pri istem predsedstvu, kakor tudi pri c. kr. pravosodnem ministerstvu motivirano pritožbo radi ilegalnosti ukaza, zlasti radi neopravičenega poseganja v ustavno zajamčeno nezavisnost sodnikovo in v zakonite pravice odvetnikove ter zaradi kvarnega vpliva na razvoj justice.« Ob enem je sklenila, da se »pozivlja odvetniška zbornica nižjeavstrijska, naj čim preje skliče občni shod odvetnikov cislitvanskih, katerega se udeleži odvetniška zbornica kranjska in na katerem naj se razpravljajo pereča stanovska vprašanja, zlasti predlogi odvetniške zbornice moravske z dne 12. avg. 1899« (gl. »Slov. Prav.« str. 287). Pritožbo odvetniškega odbora priobčimo v prihodnji številki, tako tudi odločbo c. kr. okrožnega sodišča kakor rekurznega sodišča v Leobenu, ki, bodi po izreku, bodi po obsežni ohrazložbi nikakor ne ustreza ukazu višjesodnega predsedstva v Gradci.

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, v Gospodskih ulicah šte. 17; upravništvo pa na Valvazorjevem trgu šte. 7.